

Část II

Legislativní podmínky podnikání v České republice v roce 2022, aktuální daňová legislativa, pracovní právo

Ing. Jaroslava Syrovátková, Ph.D.

Dané v České republice v roce 2022

OBSAH

2	Daně v České republice	2
2.1	Daňová soustava	2
2.2	Legislativa	2
2.3	Daňové identifikační číslo	3
2.4	Daň z přidané hodnoty (DPH)	3
2.4.1	Kontrolní hlášení	6
2.4.2	Nespolehlivý plátce DPH	6
2.4.3	Nespolehlivá osoba	7
2.5	Spotřební daně	7
2.5.1	Prokázání zdanění vybraných výrobků	7
2.6	Daň z příjmů právnických osob	8
2.6.1	Účetnictví právnických osob	9
2.7	Daňová evidence	9
2.7.1	Daňová evidence	9
2.7.2	Elektronická evidence tržeb	10
2.8	Daň z nemovitých věcí	10
2.8.1	Daň z pozemků	11
2.8.2	Daň ze staveb a jednotek	11
2.9	Daň silniční	12

2.10	Ekologická daň	13
2.11	Daňový řád	13
2.12	Trestní zákoník	14
2.12.1	Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby	14
2.12.2	Neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby	14
2.12.3	Zvláštní ustanovení o účinné lítosti	15
2.12.4	Nesplnění oznamovací povinnosti v daňovém řízení	15
2.12.5	Porušení předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení zboží	15
2.12.6	Padělání a pozměnění předmětů k označení zboží pro daňové účely a předmětů dokazujících splnění poplatkové povinnosti	15
2.12.7	Padělání a pozměnění známek	16
2.12.8	Porušení zákazů v době nouzového stavu v devizovém hospodářství	16

2 Daně v České republice

2.1 Daňová soustava

Daňovou soustavu České republiky tvoří všechny daně, které jsou na jejím území v určitém časovém období vybírány. Právní úpravu jednotlivým daním poskytují příslušné daňové zákony.

Subjektem daně je fyzická nebo právnická osoba, které zákon ukládá povinnost odvádět daň nebo ji platit. Tyto osoby musí získat daňové identifikační číslo.

2.2 Legislativa

Daňová soustava je upravena těmito právními předpisy

- acquis communautaire (komunitární právní bohatství) Evropské unie přijaté ke dni 1. 5. 2004 jako platné na území České republiky, uvedené v části 1.
- Zákony České republiky
  - Zákon ČNR č. 16/1993 Sb., o dani silniční ze dne 21. 12. 1992
  - Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty ze dne 1. 4. 2004
  - Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů ze dne 19. 9. 2007
  - Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád ze dne 22. 7. 2009
  - Zákon ČNR č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí ze dne 4. 5. 1992
  - Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních dani ze dne 26. 9. 2003
  - Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích ze dne 13. 12. 1990
  - Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ze dne 20. 11. 1992
  - Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zajištění základu daně z příjmů ze dne 20. 11. 1992
- Prováděcí předpisy (vyhlášky, nařízení)
  - Zákonné opatření Senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí ze dne 9. 1. 2013
- Související zákony
  - Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ze dne 7. 8. 2009
  - Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ze dne 3. 2. 2012
  - Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích a družstvech ze dne 25. 1. 2012

- Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) ze dne 2. 10. 1991
- Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě ze dne 30. 6. 2004
- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví ze dne 12. 12. 1991

2.3 Daňové identifikační číslo

Daňové identifikační číslo (DIČ) je jednoznačná identifikace každého daňového subjektu (plátce nebo poplatníka). Každý daňový subjekt má své daňové identifikační číslo, které mu přidělí správce daně (finanční úřad) poté, co se daňový subjekt zaregistroval. Daňové identifikační číslo je charakterizováno dvěma písmeny, která znamenají kód země, a za nimi následuje číslo plátce daně. DIČ obsahuje kód CZ a kmenovou část, kterou tvoří obecný identifikátor. U fyzické osoby rodné číslo, popř. jiný obecný identifikátor, stanoví-li tak zvláštní zákon. U právnické osoby identifikační číslo osoby (IČO). Není-li obecný identifikátor daňovému subjektu přidělen, přidělí správce daně vlastní identifikátor.

Pomocí DIČ daňový poplatník sděluje správci daně svou totožnost. Proto musí DIČ uvádět při každé komunikaci se správcem daně. Zvlášť důležité je DIČ pro správnou identifikaci plateb odváděných finančnímu úřadu. DIČ identifikuje plátce v rámci celé Evropské unie (v rámci EU je anglicky nazýváno VAT ID nebo Value Added Tax number).

Daňové zákony České republiky se úzce dotýkají i zahraničních osob. Pro zahraniční osoby platí daňové povinnosti stejně tak, jako pro české osoby. Z tohoto důvodu by se zahraniční osoba měla podrobně seznámit s tím, jaké bude mít daňové povinnosti v České republice, aby nemusela být následně vystavena příslušným sankcím.

Členění daní v České republice

Daně České republiky se člení z několika hledisek. Například je můžeme rozčlenit na daně přímé a nepřímé. Přímé daně se vyznačují tím, že poplatníkem i plátcem je jedna a tatáž osoba. Přímá daň je povinnou platbou, kterou určuje zákon a odvádí se do veřejného rozpočtu. Přímou daní se zdaňují příjmy nebo majetek poplatníka. Poplatník daně je osobou, která má nejen zákonnou povinnost daň zaplatit, ale která ji také finančnímu úřadu přímo odvádí. Je tedy zároveň jejím plátcem.

Daně přímé se člení na daně z příjmů a majetkové daně. Do daní z příjmů pak spadá daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů právnických osob. Majetkovými daněmi jsou daň z nemovitých věcí, daň z nabytí nemovitých věcí a silniční daň.

Do konce roku 2013 patřila mezi přímé daně také daň dědická a darovací. Od 1. ledna 2014 však byly tyto daně jako samostatné daně zrušeny. Příjmy z dědictví jsou od daně osvobozeny a bezúplatná plnění (dary) jsou nyní předmětem daně z příjmů. U fyzické osoby ještě záleží, od koho dar přijala a jak je velký, v některých případech je totiž od daně z příjmů osvobozena.

Mezi přímé daně patří daň z příjmů fyzických a právnických osob a majetkové daně (daň z nemovitých věcí, daň z nabytí nemovitých věcí a silniční daň).

Pro nepřímé daně je naopak charakteristické, že plátce je odlišnou osobou od poplatníka. Za nepřímou daň se považuje daň z přidané hodnoty, spotřební daň (z lihu, piva, vína, tabáku, paliv a maziv) a ekologická daň (daň ze zemního plynu, pevných paliv a elektřiny).

2.4 Daň z přidané hodnoty (DPH)

Právní úpravu této daně zajišťuje zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty (dále též „ZDPH“). Daň z přidané hodnoty (DPH) je univerzální daň a jednou z nejdůležitějších složek státního rozpočtu.

Předmětem DPH je dodání zboží či poskytování služeb za úplatu osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti s místem plnění v tuzemsku, dovoz zboží s místem plnění v tuzemsku. Dále také pořízení zboží z jiného členského státu za úplatu uskutečněné v tuzemsku osobou povinnou k dani v rámci usku-

tečňování ekonomické činnosti nebo právnickou osobou nepovinnou k dani a pořízení nového dopravního prostředku z jiného členského státu za úplaty osobou nepovinnou k dani.

Zdanitelným plněním je plnění, které je předmětem daně a není osvobozeno od daně. ZDPH v § 2a uvádí, co je vyňato z předmětu daně, např. pořízení zboží z jiného členského státu, jestliže dodání tohoto zboží by v tuzemsku bylo osvobozeno od daně. § 2b ZDPH dává možnost volby předmětu daně. Osoba, která uskutečňuje pořízení zboží z jiného členského státu, které není předmětem daně podle § 2a odst. 2, se může rozhodnout, že toto pořízení je předmětem daně.

Plátcem se stane osoba povinná k dani (§ 5 ZDPH) se sídlem v tuzemsku, jejíž obrat za nejvýše 12 bezprostředně předcházejících po sobě jdoucích kalendářních měsíců přesáhne 1 mil. Kč. Výjimkou jsou osoby, které uskutečňují pouze plnění osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně. Povinná osoba se stává plátcem od prvního dne druhého měsíce následujícího po měsíci, ve kterém překročila stanovený obrat, nestane-li se podle tohoto zákona plátcem dříve.

Osobou povinnou k dani je fyzická nebo právnická osoba, která samostatně uskutečňuje ekonomické činnosti, pokud ZDPH nestanoví v § 5a jinak. Osobou povinnou k dani je i právnická osoba, která nebyla založena nebo zřízena za účelem podnikání, pokud uskutečňuje ekonomické činnosti.

Za ekonomickou činnost zákon považuje soustavnou činnost výrobců, obchodníků a osob poskytujících služby, včetně důlní činnosti a zemědělské výroby a soustavné činnosti vykonávané podle zvláštních právních předpisů, zejména nezávislé činnosti vědecké, literární, umělecké, vychovatelské nebo učitelů, jakož i nezávislé činnosti lékařů, právníků, inženýrů, architektů, dentistů a účetních znalců. Ekonomickou činností je podle zákona také využití hmotného a nehmotného majetku za účelem získání příjmů, pokud je tento majetek využíván soustavně.

Samostatně uskutečňovanou ekonomickou činností není činnost zaměstnanců nebo jiných osob, kteří mají uzavřenou smlouvu se zaměstnavatelem, na základě níž vznikne mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem pracovní vztah, případně činnosti osob, které jsou zdaňovány jako příjmy ze závislé činnosti podle zvláštního právního předpisu.

Osoba povinná k dani je plátcem od prvního dne druhého měsíce následujícího po měsíci, ve kterém překročila stanovený obrat, nestane-li se podle zákona o DPH plátcem dříve.

Podání přihlášky k registraci plátce DPH může být i dobrovolným rozhodnutím zákonem stanovených osob. Jedná se o osoby povinné k dani se sídlem nebo provozovnou v tuzemsku, které uskutečňují nebo budou uskutečňovat plnění s nárokem na odpočet daně. Dále jsou jimi i osoby povinné k dani, které nemají sídlo ani provozovnu v tuzemsku a které budou uskutečňovat plnění s nárokem na odpočet daně s místem plnění v tuzemsku.

Podle § 98 ZDPH zveřejní správce daně způsobem umožňujícím dálkový přístup údaje z registru plátců a identifikovaných osob. Zveřejňuje se daňové identifikační číslo plátce nebo identifikované osoby, obchodní firma nebo jméno a dodatek ke jménu, sídlo plátce nebo identifikované osoby a číslo účtu určené v přihlášce k registraci plátce ke zveřejnění nebo údaj, že žádné takové číslo účtu nebylo určeno. V České republice byl s ohledem na toto ustanovení zákona zřízen celostátní registr zveřejňovaných Ministerstvem financí. Prostřednictvím Registru plátců daně z přidané hodnoty je možné zjistit, zda konkrétní osoba je či není plátcem DPH a další informace. Stačí znát daňové identifikační číslo osoby.

Ustanovení § 109 ZDPH uvádí případy, kdy se plátce stává ručitelem za nezaplacené DPH jiným plátcem. Plátce, který přijme zdanitelné plnění s místem plnění v tuzemsku uskutečněné jiným plátcem, nebo poskytne úplatu na takové plnění, ručí za nezaplacenou daň z tohoto plnění, pokud v okamžiku uskutečnění zdanitelného plnění nebo poskytnutí úplaty na takové plnění věděl nebo vědět měl a mohl, že daň uvedená na daňovém dokladu nebude úmyslně zaplacená, plátce, který uskutečňuje toto zdanitelné plnění nebo obdrží úplatu na takové plnění, se úmyslně dostal nebo dostane do postavení, kdy nemůže daň zaplatit, nebo jde ke zkrácení daně nebo vylákání daňové výhody.

ZDPH nezapomíná ani na osvobození od DPH, kdy v § 63 jsou uvedena plnění, která jsou osvobozena od daně, a je u nich nárok na odpočet. Osvobozeno od DPH je např. dodání zboží do jiného členského státu, pořízení zboží z jiného členského státu, vývoz zboží, poskytnutí služby do třetí země, přeprava osob či dovoz zboží.

Základ daně je vymezen v § 36 ZDPH. Základem daně je vše, co jako úplatu obdržel nebo má obdržet plátcе za uskutečněné zdanitelné plnění, včetně částky na úhradu spotřební daně od osoby, pro kterou je zdanitelné plnění uskutečněno, nebo od třetí osoby, bez daně za toto zdanitelné plnění. Základ daně také zahrnuje jiné daně, poplatky nebo jiná obdobná peněžitá plnění, dotace k ceně, vedlejší výdaje, které jsou účtovány osobě, pro kterou je uskutečňováno zdanitelné plnění, při jeho uskutečnění a další.

Za vedlejší výdaje se pro účely základu daně považují zejména náklady na balení, přepravu, pojištění a provize.

Základ daně se snižuje o slevu z ceny, pokud je poskytnuta ke dni uskutečnění zdanitelného plnění. § 36a ZDPH pak uvádí jaký je základ daně ve zvláštních případech.

Sazba daně z přidané hodnoty je základní, první snížená a druhá snížená. Základní sazba je zákonem stanovena ve výši 21 %, první snížená ve výši 15 % a druhá snížená sazba ve výši 10 %. Která sazba bude na dané zboží a službu uplatněna stanoví ZDPH a jeho přílohy.

U zdanitelného plnění se uplatní sazba daně platná ke dni vzniku povinnosti přiznat daň. U přijaté úplaty za zdanitelné plnění se uplatní sazba daně platná pro toto zdanitelné plnění ke dni vzniku povinnosti přiznat daň z přijaté úplaty.

Základní sazba daně se uplatňuje u zboží, pokud zákon nestanoví jinak. Do základní sazby DPH spadají všechny druhy zboží a služeb, které nejsou vyjmenované v zákoně o dani z přidané hodnoty u snížených sazeb.

U zboží uvedeného v příloze č. 3, tepla a chladu se uplatňuje první snížená sazba daně. U zboží uvedeného v příloze č. 3 a se uplatňuje druhá snížená sazba daně.

I u služeb se uplatňuje základní sazba daně, pokud zákon nestanoví jinak. U služeb uvedených v příloze č. 2 se uplatňuje první snížená sazba daně.

Ustanovení § 47 ZDPH uvádí další pravidla pro stanovení příslušné sazby daně. Např. při dovozu uměleckých děl, sběratelských předmětů a starožitností uvedených v příloze č. 4 se uplatňuje první snížená sazba daně.

Plátcе má povinnost do 25 dnů od skončení zdaňovacího období podat daňové přiznání. Tuto povinnost má i v případě, že mu žádná daňová povinnost nevznikla. Daňová povinnost je splatná ve lhůtě pro podání daňového přiznání.

Zdaňovacím obdobím je kalendářní měsíc, zákon ale umožňuje změnu zdaňovacího období na kalendářní čtvrtletí, pokud obrát plátcе za bezprostředně předcházející kalendářní rok nepřesáhl 10 mil. Kč, není nespolehlivý plátcе, není skupinou a změnu zdaňovacího období oznámí správci daně do konce měsíce ledna příslušného kalendářního roku.

Plátcе nebo identifikovaná osoba jsou povinni vést v evidenci pro účely DPH veškeré údaje vztahující se k jejich daňovým povinnostem, a to v členění potřebném pro sestavení daňového přiznání nebo souhrnného hlášení.

ZDPH požaduje elektronickou formu daňového přiznání nebo dodatečného daňového přiznání, hlášení a příloh k těmto podáním. Stanoví, že přihláška k registraci a oznámení o změně registračních údajů se podává pouze elektronicky na elektronickou adresu podatelny zveřejněnou správcem daně.

Registrace plátcе k DPH může být zrušena z úřední moci, a to např. pokud plátcе přestal vykonávat ekonomické činnosti či uskutečňuje pouze plnění osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně.

Plátcе může také požádat o zrušení registrace DPH za podmínek daných ustanovením § 106 b ZDPH.

Pro uplatnění nároku na odpočet je důležité, aby daňový doklad měl všechny vlastnosti požadované zákonem. Ustanovení § 34 ZDPH uvádí, že u daňového dokladu musí být od okamžiku jeho vystavení do konce doby stanovené pro jeho uchovávání zajištěna věrohodnost jeho původu, neporušitelnost jeho obsahu a jeho čitelnost.

2.4.1 Kontrolní hlášení

Kontrolní hlášení DPH podává každý plátce DPH vždy, když podává přiznání k DPH.

Hlášení podává každý plátce DPH, který měl ve sledovaném období nějakou operaci, která měla něco společného s DPH (přijal, nebo uskutečnil tuzemské plnění či platbu na něj, nebo uplatňuje nárok na odpočet daně). V ustanovení není žádná výjimka, proto se hlášení týká všech plátců DPH bez ohledu na jejich obrat. Tedy i drobných podnikatelů, kteří se stali plátcí DPH dobrovolně a nedosahují obrátů pro povinnou registraci. Hlášení nemusí plátce DPH podat jen, když ve sledovaném období neměl žádnou operaci související s DPH.

Kontrolní hlášení se podle podává ve stejných termínech jako přiznání DPH, tedy do 25. dne měsíce následujícího po konci příslušného sledovaného období. Běžné menší operace se vykazují v součtech, podobně jako v přiznání k DPH. Jednotlivě se vykazují jen větší a speciální operace (přenesení daňové povinnosti, obchody se zlatem, se zahraničními osobami a opravy daně u insolventních pohledávek). U jednotlivé operace se uvádějí základní informace – identifikace protistrany (většinou jen DIČ), objem obchodu, struktura a výše DPH. Přesné informace o předmětu obchodu (prodej auta, nákup jízdenek, zpracování posudku, ...) předmětem hlášení nejsou. Pouze u speciálních operací s přenesením daňové povinnosti se uvádí typ předmětu plnění. Hlášení lze podat pouze elektronicky.

Povinnost podat elektronicky platí bez výjimek, tedy i pro drobné podnikatele s malým obratem. Každé podání musí být buď potvrzeno elektronicky při odeslání, nebo následně doručení vytištěného potvrzení správci daně, nejpozději do data povinnosti odevzdat hlášení.

Technicky jednodušší variantou elektronického potvrzování je využití datové schránky. Hlášení lze buď potvrdit přihlášením do datové schránky během odesílání, nebo ho lze přes datovou schránku poslat v podobě XML souboru. Právníkové osoby mají datovou schránku zřízenou ze zákona, podnikatelé o ni mohou požádat. Česká pošta provozuje službu bezplatně, placené jsou jen doplňkové služby a autorizované vytištění zprávy. Po zřízení datové schránky by správce daně i ostatní orgány státní moci mohou s jejím vlastníkem komunikovat už jen elektronicky. V datové schránce se dá nastavit zaslání e-mailu s upozorněním na přijetí sankce při nepodání kontrolního hlášení

Pokud plátce nepodá kontrolní hlášení ve stanovené lhůtě, vzniká mu zákonná povinnost uhradit pokutu v pevné výši:

- 1 000 Kč, pokud jej dodatečně podá (po stanovené lhůtě) bez vyzvání správce daně,
- 10 000 Kč, pokud jej podá v náhradní lhůtě poté, co jej správce daně vyzval,
- 30 000 Kč, pokud nepodá následné kontrolní hlášení dle výzvy správce daně ke změně, doplnění či potvrzení údajů uvedených v podaném kontrolním hlášení, nebo
- 50 000 Kč, pokud nepodá kontrolní hlášení ani v náhradní lhůtě.

Správce daně má zákonnou povinnost (nad rámec výše uvedeného) uložit pokutu až do 50 000 Kč tomu, kdo na základě výzvy správce daně k odstranění pochybností nezmění nebo nedoplní nesprávné nebo neúplné údaje prostřednictvím následného kontrolního hlášení. Tuto pokutu nelze prominout.

Správce daně má zákonnou povinnost (nad rámec výše uvedeného) uložit pokutu až do 500 000 Kč tomu, kdo závažně ztěžuje nebo maří správu daně z přidané hodnoty nepodáním kontrolního hlášení. Tuto sankci nelze odpustit.

2.4.2 Nespolehlivý plátce DPH

Označení nespolehlivý plátce má plátce DPH, který závažným způsobem neplní své povinnosti ve vztahu ke správě daně. Pokud podnikatel odebere zboží nebo službu, automaticky přebírá ručení za nezaplacenou DPH z tohoto zdanitelného plnění za svého dodavatele, pokud byl v okamžiku uskutečnění plnění na seznamu nespolehlivých plátců.

2.4.3 Nespolehlivá osoba

V roce 2017 byl zaveden institut „nespolehlivá osoba“. Nespolehlivou osobou se podnikatel stane, pokud není plátcem DPH a závažným způsobem poruší své povinnosti vztahující se ke správě daně. Stane-li se posléze plátcem DPH, stane se současně i nespolehlivým plátcem.

2.5 Spotřební daně

Takzvané spotřební daně jsou upraveny v zákoně č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních. Zákon za spotřební daně považuje daň z minerálních olejů (ropné produkty), z lihu, z piva, z vína a meziproduktů a z tabákových výrobků. Správu spotřební daně vykonávají orgány Celní správy České republiky.

Předmětem daní jsou vybrané výrobky na daňovém území Evropské unie vyrobené nebo na daňové území Evropské unie dovezené. Vybranými výrobky jsou minerální oleje, líh, pivo, víno a meziprodukty a tabákové výrobky.

Kdo je plátcem daně uvádí § 4 zákona o spotřebních daních. Obecně je plátcem daní právnická nebo fyzická osoba, která je např. provozovatelem daňového skladu, oprávněným příjemcem, oprávněným odesílatelem nebo výrobcem, jíž vznikla povinnost daň přiznat a zaplatit v souvislosti s uvedením vybraných výrobků do volného daňového oběhu, nebo v souvislosti se ztrátou nebo znehodnocením vybraných výrobků dopravovaných v režimu podmíněného osvobození od daně.

Od daní jsou dle § 11 zákona o spotřebních daních osvobozeny vybrané výrobky. Jsou jimi např. dovezené výrobky, pokud se na ně vztahuje osvobození příležitostného dovozu zboží v osobních zavazadlech, nakoupené bez daně za stavu ohrožení státu a válečného stavu, pokud tak nařídí vláda nebo i dovezené výrobky z území členských států Organizace Severoatlantické smlouvy pro potřeby ozbrojených sil NATO a další výrobky uvedené v zákoně.

Daňová povinnost vzniká výrobou vybraných výrobků na daňovém území Evropské unie nebo dovozem vybraných výrobků na daňové území Evropské unie. Povinnost daň ve stanovené lhůtě přiznat a zaplatit vzniká okamžikem uvedení vybraných výrobků do volného daňového oběhu na daňovém území České republiky. Při dovozu vybraných výrobků obecně vzniká povinnost daň přiznat a zaplatit dnem vzniku celního dluhu.

Daň se vypočte jako součin základu daně a sazby daně stanovené pro příslušný vybraný výrobek. Základ daně tvoří množství vybraných výrobků vyjádřené v měrných jednotkách podle druhu daní. Například základem spotřební daně u piva je množství piva vyjádřené v hektolitrech. Sazba daně je také specifická podle toho o jaký vybraný výrobek půjde. Sazba je buď stanovena jako množstevní, nebo jako procentní. Sazby daně u cigaret jsou kombinací sazby množstevní a procentní.

Zdaňovacím obdobím pro vybrané výrobky s výjimkou dovážených vybraných výrobků je kalendářní měsíc. Plátcí, kterým vznikla povinnost přiznat daň a zaplatit ji, jsou povinni předložit daňové přiznání samostatně za každou daň celnímu úřadu, a to do 25. dne po skončení zdaňovacího období, ve kterém tato povinnost vznikla, pokud zákon o spotřební dani nestanoví jinak.

Daň je splatná do 40. dne po skončení zdaňovacího období, ve kterém vznikla povinnost daň přiznat a zaplatit, pokud zákon nestanoví jinak.

2.5.1 Prokázání zdanění vybraných výrobků

Na daňovém území České republiky se prokazuje zdanění vybraných výrobků uvedených do volného daňového oběhu daňovým dokladem nebo dokladem o prodeji či dokladem o dopravě vybraných výrobků do volného daňového oběhu již uvedených. Zdanění vybraných výrobků do volného daňového oběhu již uvedených se prokazuje pouze tehdy, nejedná-li se o vybrané výrobky pro osobní spotřebu. Vybrané výrobky uvedené do volného daňového oběhu lze dopravovat pouze s daňovým dokladem, s dokladem o prodeji, s dokladem o dopravě nebo s rozhodnutím celního úřadu.

2.6 Daň z příjmů právnických osob

Daň z příjmů právnických osob je upravena zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Díky dani z příjmů právnických osob se snižují (zdaňují) zisky právnických osob.

Předmět daně vymezuje § 18 – § 18b ZDP. Obecně jsou předmětem daně příjmy z veškeré činnosti a z nakládání s veškerým majetkem (např. příjmy z pronájmu nebo prodeje majetku), nestanoví-li dále ZDP jinak.

U veřejně prospěšných poplatníků (§17a ZDP) je vždy předmětem daně příjem z reklamy, z členského příspěvku, v podobě úroku a z nájemného s výjimkou nájmu státního majetku.

Veřejně prospěšným poplatníkem je poplatník, který v souladu se svým zakladatelským právním jednáním, statutem, stanovami, zákonem nebo rozhodnutím orgánu veřejné moci jako svou hlavní činnost vykonává činnost, která není podnikáním.

Poplatníky daně z příjmů právnických osob jsou dle § 17 právnické osoby, organizační složky státu, podílové fondy podle zákona upravujícího investiční společnosti a investiční fondy, podfondy akciové společnosti s proměnným základním kapitálem podle zákona upravujícího investiční společnosti a investiční fondy. Dále je poplatníkem i fond penzijní společnosti obhospodařovaný penzijní společností podle zákona upravujícího důchodové spoření a podle zákona upravujícího doplňkové penzijní spoření, svěřenecký fond podle občanského zákoníku a konečně jednotka, která je podle právního řádu státu, podle kterého je založena nebo zřízena, poplatníkem.

Poplatníci této daně mají registrační povinnost, musí podat přihlášku k registraci k dani z příjmů právnických osob u příslušného správce daně do zákonem stanovené doby (§ 39a ZDP).

Rozlišují se poplatníci, kteří jsou daňovými rezidenty České republiky a ti, který jimi nejsou.

Poplatníci jsou daňovými rezidenty České republiky, pokud mají na území České republiky své sídlo nebo místo svého vedení, kterým se rozumí adresa místa, ze kterého je poplatník řízen. Daňoví rezidenti České republiky mají daňovou povinnost, která se vztahuje jak na příjmy plynoucí ze zdroje na území České republiky, tak i na příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí. Pokud je poplatník, který není právnickou osobou, založen nebo zřízen podle právních předpisů České republiky, má se za to, že má na území České republiky sídlo.

Daňovými nerezidenty jsou ti poplatníci, kteří nemají na území České republiky své sídlo nebo to o nich stanoví mezinárodní smlouvy. Daňoví nerezidenti mají daňovou povinnost, která se vztahuje pouze na příjmy ze zdrojů na území České republiky.

Od daně z příjmů právnických osob zákon určité příjmy osvobozuje (§ 19 – § 19b ZDP). Například je osvobozen členský příspěvek podle stanov, statutu, zřizovacích nebo zakladatelských listin, přijatý odborovou organizací, politickou stranou nebo politickým hnutím, nebo profesní komorou s nepovinným členstvím s výjimkou Hospodářské komory České republiky a Agrární komory České republiky. Dále také příjmy plynoucí z odpisu dluhů při oddlužení nebo reorganizaci provedené podle zvláštního právního předpisu, podíly na zisku tichého společníka z účasti na podnikání, pokud jsou použity k doplnění vkladu sníženého o podíly na ztrátách do původní výše. Osvobození se také týká bezúplatných příjmů z nabytí dědictví nebo odkazu, bezúplatných příjmů plynoucí do veřejné sbírky, na humanitární nebo charitativní účel, nebo přijatý z veřejné sbírky. Další osvobození upravuje ZDP.

Základem daně je rozdíl, o který příjmy, s výjimkou příjmů, které nejsou předmětem daně, a příjmů osvobozených od daně, převyšují výdaje (náklady), a to při respektování jejich věcné a časové souvislosti v daném zdaňovacím období; rozdíl se upraví podle ZDP.

Jakmile je vyčíslen základ daně nebo daňová ztráta, odečtou se od něj položky odčitatelné od základu daně. Od takto sníženého základu daně se následně odečtou dary na veřejně prospěšné účely a poté již následuje samotný výpočet daně. Sazba daně činí 19 %. Vypočtená daň se pak snižuje ještě o slevy na dani. Např. o částku 18 000 Kč za každého zaměstnance se zdravotním postižením nebo o částku 60 000 Kč za každého zaměstnance s těžším zdravotním postižením.

Od roku 2022 se daň poplatníka vypočtená za zdaňovací období nebo období, za které se podává daňové přiznání, se snižuje o slevu za zastavenou exekuci, jejíž výše odpovídá výši náhrady, kterou oprávněnému v da-

ném zdaňovacím období nebo období, za které se podává daňové přiznání, přizná exekutor při zastavení exekuce, jejímž předmětem byla pohledávka nepřevyšující částku 1500 Kč bez příslušenství, a která probíhala po dobu alespoň tří let, z důvodu, že v těchto třech letech nebyla tato pohledávka vymožena ani z části.

Zdaňovacím obdobím u daně z příjmů právnických osob je kalendářní rok, hospodářský rok, období od rozhodného dne fúze nebo rozdělení obchodní korporace nebo převodu jmění na společníka do konce kalendářního roku nebo hospodářského roku, ve kterém se přeměna nebo jmění staly účinnými nebo účetní období, pokud je toto účetní období delší než nepřetržitě po sobě jdoucích 12 měsíců.

Právnické osoby mají obecně povinnost podat daňové přiznání do tří měsíců od skončení zdaňovacího období, pokud ale mají povinnost mít účetní závěrku ověřenou auditorem, nebo jejich daňové přiznání zpracovává a podává daňový poradce, podává se daňové přiznání nejpozději do 6 měsíců po uplynutí zdaňovacího období. Příslušná plná moc musí být daňovému poradci udělena a uplatněna u správce daně před uplynutím tříměsíční lhůty po uplynutí zdaňovacího období.

V případě, že daňovému subjektu ve zdaňovacím období daňová povinnost k dani, ke které je registrován, nevznikla, sdělí tuto skutečnost správci daně ve lhůtě pro podání daňového přiznání nebo vyúčtování.

2.6.1 Účetnictví právnických osob

Každý podnikatel provozující podnikatelskou činnost na základě živnostenského či jiného oprávnění nebo je zapsaný v obchodním rejstříku musí svoji činnost věrně a pravdivě zobrazit v účetnictví.

Rozhodující účetní pravidla stanoví zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví. Ten určuje, kdo vede účetnictví. Podnikatelé zapsaní v obchodním rejstříku vedou účetnictví ode dne zápisu do obchodního rejstříku až do dne výmazu z obchodního rejstříku. Fyzické osoby (podnikatelé i nepodnikatelé), kteří se rozhodnou dobrovolně vést účetnictví, jej vedou od prvního dne účetního období po období, ve kterém se takto rozhodli. Podnikatelé – účastníci sdružení bez právní subjektivity vedou účetnictví od prvního dne následujícího po období, kdy se některý z účastníků stal účetní jednotkou (při posuzování obratu se bere každý účastník zvlášť, výše obratu se nesčítají). Zahraniční osoby vedou účetnictví ode dne zápisu do obchodního rejstříku (v případě, že se nezapisují do obchodního rejstříku, vedou účetnictví ode dne zahájení činnosti na území ČR do skončení činnosti v ČR).

Každá účetní jednotka musí vést účetnictví od svého vzniku do svého zániku. Účtuje se podvojně o skutečnostech, které jsou předmětem účetnictví (tzv. účetní případy), tedy o stavu a pohybu majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv a o nákladech, výnosech a hospodářském výsledku. Tyto účetní případy se účtují do období, s nímž věcně a časově souvisí, tzv. účetní období. Není-li možné tuto zásadu dodržet, mohou účtovat i v období, v němž skutečnosti zjistily. Účtuje se vždy v souladu s účetními metodami. Vedením účetnictví může být pověřena jiná fyzická nebo právnická osoba, ale tím se účetní jednotka nezbaví odpovědnosti za vedení účetnictví.

2.7 Daňová evidence

2.7.1 Daňová evidence

Ministerstvo financí vydává České účetní standardy. Standard upravuje zásady účtování majetku i zdrojů krytí, sestavováním účetní závěrky, postupy účtování při konkurzu a likvidaci. Upravují také postupy při inventarizaci, sestavování přehledu o peněžních tocích.

Daňovou evidenci příjmů a výdajů upravuje zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů § 7b.

Daňová evidence slouží ke stanovení základu daně z příjmu. Obsahuje údaje o příjmech a výdajích a dále pak údaje o majetku a závazcích. Je v podstatě velmi zjednodušenou a zredukovanou formou účetnictví. O účetnictví v pravém slova smyslu se ale nejedná. Daňová evidence je určena pro všechny podnikající fyzické osoby, které se nestaly účetní jednotkou a nepovedou podvojně účetnictví a své výdaje nebudou prokazovat „paušálně“ (procen-

tem z příjmů). Daňovou evidenci mohou vést všichni drobní podnikatelé (fyzické osoby) nezapsaní v obchodním rejstříku, jejichž roční obrát nepřekročil za minulý kalendářní rok 25 mil. korun a nejsou účastníkem sdružení.

Poplatník je povinen uschovávat daňovou evidenci za všechna zdaňovací období, pro která neuplynula lhůta pro stanovení daně.

2.7.2 Elektronická evidence tržeb

Vláda dne 9. 3. 2022 schválila návrh Ministerstva financí ČR, kterým se zrušuje zákon 112/2006 Sb., o evidenci tržeb. Účinnost vládního návrhu zákona je stanovena k 1. lednu 2023. To znamená, že se od roku 2023, již nevrátí zákonná povinnost elektronicky evidovat tržby, která byla téměř dva roky pozastavena v souvislosti s pandemií COVID-19. Vládou schválený návrh zákona nepočítá s dalším provozováním systému EET na straně Finanční správy, a to ani pro dobrovolně evidující podnikatele.

2.8 Daň z nemovitých věcí

Daň z nemovitých věcí je upravena zákonem č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí a je řazena mezi majtkové daně. Daň z nemovitých věcí tvoří daň z pozemků, daň ze staveb a jednotek.

Daň z nemovitých věcí je reálnou daní. Povinnost její úhrady vzniká bez ohledu na skutečnost, zda poplatník vytváří dostatečný důchod k její úhradě. Zaplacená daň z nemovitosti se může nechat uznat jako nákladová položka pro účely vymezení základu daně z příjmů.

Zdaňovacím obdobím u daně z nemovitých věcí je kalendářní rok. Ke změnám skutečností rozhodných pro daň, které nastanou v průběhu zdaňovacího období, se nepřihlíží.

Daňové přiznání je poplatník povinen podat příslušnému správci daně do 31. ledna zdaňovacího období. Pokud podnikatel má více nemovitostí a všechny v jednom kraji, podává přiznání jen na jeden úřad. Pokud ale má nemovitosti ve více krajích, podává více přiznání – jedno za každý kraj. Přiznání může podat i elektronicky s využitím datové schránky, bankovní identity nebo třeba eObčanky.

Poznámka

Datová schránka je v českém právním řádu od roku 2009 definována jako elektronické úložiště speciálního typu zřízené podle příslušného zákona č. 300/2008 Sb., které je určeno k doručování elektronických dokumentů mezi orgány veřejné moci na straně jedné a fyzickými a právníckými osobami na straně druhé.

Bankovní identita je průkaz totožnosti – digitální občanka. Je to rychlý způsob, jak ověřit identitu podnikatele.

Od začátku července 2018 v České republice fungují nové elektronické průkazy totožnosti, které občanům umožňují bezpečně se identifikovat a komunikovat s úřady přes internet. Elektronický průkaz totožnosti eObčanka vydává na požádání libovolný obecní úřad obce s rozšířenou působností nebo Ministerstvo vnitra.

Daňové přiznání se nepodává, pokud je poplatník podal na některé z předchozích zdaňovacích období nebo daň byla vyměřena či doměřena na některé z předchozích zdaňovacích období z moci úřední a ve srovnání s tímto předchozím zdaňovacím obdobím nedošlo ke změně okolností rozhodných pro vyměření daně. V tomto případě se daň vyměří ve výši poslední známé daně a za den vyměření daně a současně za den doručení tohoto rozhodnutí poplatníkovi se považuje 31. leden zdaňovacího období. Správce daně nemusí daňovému subjektu výsledek vyměření oznamovat platebním výměrem, platební výměr nemusí obsahovat odůvodnění, založí se do spisu a nelze se proti němu odvolat. Na žádost daňového subjektu mu správce daně zašle stejnopis platebního výměru, a to do 30 dnů ode dne, kdy žádost obdržel. Dojde-li ve srovnání s předchozím zdaňovacím obdobím ke změně okolností rozhodných pro vyměření daně nebo ke změně v osobě poplatníka, je poplatník povinen daň do 31. ledna zdaňovacího období přiznat. V těchto případech lze daň přiznat buď podáním daňového přiznání, nebo podáním dílčího daňového přiznání. V dílčím daňovém přiznání poplatník uvede jen nastalé změny a výpočet celkové daně.

2.8.1 Daň z pozemků

Předmětem daně z pozemků jsou pozemky na území České republiky evidované v katastru nemovitostí.

Základem daně u pozemků orné půdy, chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů a trvalých travních porostů je cena půdy zjištěná násobením skutečné výměry pozemku v m² průměrnou cenou půdy stanovenou na 1 m² ve vyhlášce Ministerstva zemědělství ČR č. 613/1992 Sb.

Předmětem daně naopak nejsou například lesní pozemky, na nichž se nacházejí lesy ochranné a lesy zvláštního určení, pozemky určené pro obranu České republiky, pozemky, které jsou součástí jednotky a pozemky ve spoluvlastnictví všech vlastníků jednotek v domě užívané společně těmito jednotkami či pozemky, které jsou vodní plochou s výjimkou rybníků sloužících k intenzivnímu a průmyslovému chovu ryb či pozemky zastavěné zdanitelnými stavbami v rozsahu zastavěné plochy těchto staveb.

Poplatníkem daně z pozemků je vlastník pozemku a další poplatníci uvedení v § 3 odst. 2 zákona o dani z nemovitých věcí. Např. poplatníkem daně, jde-li o pozemek ve svěřeneckém fondu, je tento fond nebo v případě pozemku zatíženého právem stavby je poplatníkem stavebník. V zákonem stanovených případech dle § 3 odst. 3 je poplatníkem daně z pozemků vždy nájemce nebo pachtýř u pronajátého nebo propachtovaného pozemku. Uživatel je pak poplatníkem daně z pozemků v případě, že vlastník pozemku není znám, nebo u pozemků, jejichž hranice v terénu reálně vznikly po předání pozemků jako náhradních za původní pozemky sloučené.

Od daně jsou osvobozeny pozemky ve vlastnictví České republiky či obce, na jejímž katastrálním území se nacházejí nebo např. pozemky, na nichž jsou zřízena veřejná a neveřejná pohřebiště podle zákona o pohřebnictví. Ostatní slevy jsou stanoveny v § 4 zákona o dani z nemovitých věcí, kde jsou uvedeny i podrobné podmínky pro jejich uplatnění.

Sazbu daně zákon stanoví buď procentem ze základu daně nebo pevnou částkou v Kč/m².

Základní sazba daně u stavebních pozemků se násobí koeficientem podle počtu obyvatel v obci.

Základem daně u pozemků orné půdy, chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů a trvalých travních porostů je cena půdy zjištěná násobením skutečné výměry pozemku v m² průměrnou cenou půdy stanovenou na 1 m² ve vyhlášce Ministerstva zemědělství České republiky v dohodě s Ministerstvem financí České republiky.

Sazba daně činí u pozemků orné půdy, chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů 0,75 % a trvalých travních porostů, hospodářských lesů a rybníků s intenzivním a průmyslovým chovem ryb 0,25 %.

Sazba daně u stavebních pozemků se násobí koeficientem podle počtu obyvatel v obci 1,0 v obcích do 1 000 obyvatel, 1,4 v obcích nad 1 000 obyvatel do 6 000 obyvatel, 1,6 v obcích nad 6 000 obyvatel do 10 000 obyvatel, 2,0 v obcích nad 10 000 obyvatel do 25 000 obyvatel, 2,5 v obcích nad 25 000 obyvatel do 50 000 obyvatel, 3,5 v obcích nad 50 000 obyvatel, ve statutárních městech a dalších určených městech, 4,5 v Praze.

Pro přiřazení koeficientu k jednotlivým obcím je rozhodný počet obyvatel obce podle posledního sčítání lidu.

Pro jednotlivé části obce může obec obecně závaznou vyhláškou koeficient, který je pro ni stanoven zvýšit o jednu kategorii nebo snížit o jednu až tři kategorie.

2.8.2 Daň ze staveb a jednotek

Předmětem daně ze staveb a jednotek je zdanitelná stavba, a to budova (definovaná podle katastrálního zákona), inženýrská stavba uvedená v příloze k zákonu o dani z nemovitých věcí a jednotka, nachází-li se na území České republiky. Předmětem daně ze zdanitelných staveb a jednotek není budova, v níž jsou jednotky.

Poplatníkem daně ze staveb a jednotek je vlastník zdanitelné stavby nebo jednotky a další osoby uvedené v § 8 odst. 2 zákona o dani z nemovitých věcí. Poplatníkem daně ze staveb a jednotek je vždy nájemce nebo pachtýř u pronajaté nebo propachtované jednotky, která zahrnuje nebytový prostor jiný než sklep nebo komoru, nebo zdanitelné stavby, s výjimkou budovy obytného domu, jsou-li s nimi příslušné hospodařit Státní pozemkový úřad nebo Správa státních hmotných rezerv, nebo převedené na základě rozhodnutí o privatizaci na Ministerstvo financí.

Zákon v ustanovení § 9 uvádí i jednotky a stavby, které jsou od daně osvobozeny. Jde například o zdanitelné stavby a jednotky ve vlastnictví České republiky, obce, na jejímž katastrálním území se nacházejí, budovy nebo jednotky ve vlastnictví obecně prospěšných společností, spolků či stavby ve vlastnictví veřejných vysokých škol.

Základem daně ze staveb a jednotek u zdanitelné stavby je výměra zastavěné plochy v m² podle stavu k 1. lednu zdaňovacího období. Zastavěnou plochou se pro účely daně z nemovitých věcí rozumí zastavěná plocha stavby podle stavebního zákona odpovídající nadzemní části zdanitelné stavby.

Základem daně ze staveb a jednotek je u jednotky upravená podlahová plocha, kterou je výměra podlahové plochy jednotky v m² podle stavu k 1. lednu zdaňovacího období vynásobená příslušným koeficientem daným zákonem. A to koeficientem 1,22 je-li součástí jednotky pozemek přesahující zastavěnou plochu nebo je-li s jednotkou užíván pozemek ve spoluvlastnictví všech vlastníků jednotek v domě, v ostatních případech je koeficient 1,20. Podlahová plocha jednotky pro účely daně z nemovitých věcí nezahrnuje podlahovou plochu společných částí domu v rozsahu podílu na nich, který je zahrnut v jednotce.

Sazbu daně stanoví § 11 zákona o dani z nemovitých věcí. Základní sazba daně činí např. u budovy obytného domu 2 Kč za 1 m² zastavěné plochy. Základní sazba daně se pak násobí příslušným koeficientem přiřazeným k jednotlivým obcím podle počtu obyvatel z posledního sčítání lidu. Tyto koeficienty se pohybují od 1,0 v obcích do 1 000 obyvatel až po 4,5 v Praze. Každá obec má navíc možnost svou vyhláškou stanovit pro jednotlivé části či pro celou obec nižší či vyšší koeficient.

2.9 Daň silniční

Silniční daň je upravena zákonem č. 16/1993 Sb., o dani silniční. Silniční daň spadá pod majetkové daně. Předmětem daně silniční jsou silniční motorová vozidla a jejich přípojná vozidla, která jsou registrována v České republice, provozována v České republice a používána zákonem vymezenými poplatníky. Tito mají povinnost zaplatit daň. Zjednodušeně řečeno jde o právnické osoby a o podnikající fyzické osoby. Konkrétně se jedná o poplatníky daně z příjmů právnických osob, pokud příjmy z této jejich činnosti nejsou předmětem daně z příjmů. Výjimka je stanovena u používání motorového vozidla k činnosti veřejně prospěšného poplatníka daně z příjmů právnických osob. Dále se jedná o poplatníky daně z příjmů fyzických osob, pokud motorové vozidlo používají k činnosti nebo v přímé souvislosti s činností, ze kterých plynou příjmy ze samostatné činnosti podle zákona upravujícího daně z příjmů.

Dále jsou předmětem daně silniční vždy vozidla s největší povolenou hmotností nad 3,5 tuny určená výlučně k přepravě nákladů a registrovaná v České republice.

Předmětem daně nejsou speciální pásové automobily a ostatní vozidla podle zvláštního právního předpisu, jakož i zemědělské a lesnické traktory a jejich přípojná vozidla a další zvláštní vozidla podle zvláštního právního předpisu a vozidla, kterým byla přidělena zvláštní registrační značka.

Poplatníkem daně je ta osoba, která je jako provozovatel vozidla zapsána v technickém průkazu vozidla. Dále je poplatníkem také osoba, která užívá vozidlo, v jehož technickém průkazu je zapsána jako provozovatel osoba, která zemřela, zanikla nebo byla zrušena, anebo užívá vozidlo, jehož provozovatel je odhlášen z registru vozidel. Poplatníkem daně je rovněž zaměstnavatel, pokud vyplácí cestovní náhrady svému zaměstnanci za použití osobního automobilu nebo jeho přípojného vozidla, pokud daňová povinnost nevznikla již provozovateli vozidla. Dále osoba, která používá vozidlo registrované a určené jako mobilizační rezerva nebo pohotovostní zásoba a organizační složka osoby se sídlem nebo trvalým pobytem v zahraničí.

Pokud je u téhož vozidla více poplatníků, platí daň společně a nerozdílně.

Osvobozena od daně silniční jsou vozidla uvedené v § 3 zákona o silniční dani. Například jde o vozidla s méně než čtyřmi koly zapsaná v jejich technickém průkazu jako kategorie L a jejich přípojná vozidla, vozidla diplomatických misí a konzulárních úřadů, pokud je zaručena vzájemnost, vozidla zabezpečující linkovou osobní vnitrostátní přepravu za předpokladu, že, ujedou pro tento účel více než 80 % kilometrů z celkového počtu kilo-

metrů jimi ujetých ve zdaňovacím období, vozidla provozovaná ozbrojenými silami, vozidla speciální samosběrová (zametací), či vozidla požární ochrany používaná jednotkou hasičského záchranného sboru podniku.

Základ daně zákon stanoví rozdílně podle druhu vozidla. Základem daně je zdvihový objem motoru v cm³ u osobních automobilů s výjimkou osobních automobilů na elektrický pohon, nebo součet největších povolených hmotností na nápravy v tunách a počet náprav u návěsů, případně největší povolená hmotnost v tunách a počet náprav u ostatních vozidel.

Sazba daně je také stanovena rozdílně. U osobních automobilů se silniční daň pohybuje v rozmezí od 1 200 Kč (800 cm³) do 4 200 Kč (nad 3 000 cm³) ročně. U ostatních vozidel se silniční daň stanovuje podle nejvyšší povolené hmotnosti (celkové hmotnosti) v tunách a počtu náprav. Pohybuje se od 1 800 Kč (do 1 tuny s 1 nápravou) do 33 100 Kč (4 nápravy, nad 36 tun) ročně.

Roční sazba daně se zjistí pro každé jednotlivé vozidlo podle údajů uvedených v technických dokladech k vozidlu.

V zákonem stanovených případech se sazba daně procentuálně zvyšuje nebo procentuálně snižuje.

Za zdaňovací období zákon považuje kalendářní rok. Daňové přiznání k silniční dani je zapotřebí podat nejpozději do 31. ledna kalendářního roku, který následuje po uplynutí zdaňovacího období. Poplatník plní silniční daň formou čtyř záloh za rok, a to čtvrtletně vždy do 15. dne měsíců dubna, července, října a prosince.

Poznámka

V souvislosti s mimořádnou událostí – ruskou invazí na území Ukrajiny zahájenou dne 24. 2. 2022, vydal ministr financí „Rozhodnutí o prominutí příslušenství daně a zálohy na daň z důvodu mimořádné události“, zveřejněné dne 24. 3. 2022 ve Finančním zpravodaji č. 6/2022.

2.10 Ekologická daň

Na základě směrnice Rady č. 2003/96/ES ze dne 27. října 2003, kterou se mění struktura rámcových předpisů Společenství o zdanění energetických produktů a elektřiny přijala Česká republika zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, kterým směrnici implementovala.

Podle zákona o stabilizaci veřejných rozpočtů je předmětem ekologické daně elektřina, zemní plyn, některé další plyny a pevná paliva (černé uhlí, hnědé uhlí, koks a polokoks, ostatní uhlovodíky, rašelina).

Plátcem ekologické daně je dodavatel, který na daňovém území dodal předměty daně, v zákonem stanovených případech i provozovatel distribuční soustavy, výrobce předmětu daně, dále také osoby, které osvobozenou energii použijí k jiným než osvobozeným účelům nebo osoby, které spotřebovaly nezdaněnou energii.

Osvobození od daně je závislé na účelu použití energie. Vztahuje se zejména na elektřinu a pevná paliva, která jsou použita na provoz veřejné přepravy osob či pro plavby po vodách na území České republiky. Také je možné uplatnit osvobození u plynu pro výrobu tepla v domácnostech a v domovních kotelnách uvedených ve speciálním případě.

Plátcí daně, kterým vznikla povinnost daň přiznat a zaplatit, jsou povinni předložit daňové přiznání a zaplatit daň do 25. dne po skončení zdaňovacího období, ve kterém tato povinnost vznikla.

2.11 Daňový řád

Daňový řád je zákon, jímž je upraven postup správců daní, práva a povinnosti daňových subjektů a třetích osob, které jim vznikají v daňovém řízení při správě daní. Daňový řád byl přijat dne 22. července 2009 a ve Sbírce zákonů vyšel pod číslem 280/2009. Účinnosti nabyl dne 1. ledna 2011.

Správa daně je postup, jehož cílem je správné zjištění a stanovení daní a zabezpečení jejich úhrady. Základem pro správné zjištění a stanovení daně je daňové tvrzení podané daňovým subjektem. Daňovým tvrzením je řádné daňové tvrzení, a to daňové přiznání, hlášení nebo vyúčtování, dodatečné daňové tvrzení, a to dodatečné daňové přiznání, následné hlášení nebo dodatečné vyúčtování.

Předmětem správy daní jsou daně, které jsou příjmem veřejného rozpočtu, nebo snížením příjmu veřejného rozpočtu.

Veřejným rozpočtem se rozumí státní rozpočet, státní finanční aktiva nebo rezervní fond organizační složky státu, rozpočet územního samosprávného celku, rozpočet státního fondu nebo Národní fond, rozpočet Evropské unie, nebo rozpočet, o němž to stanoví zákon.

Daní se pro účely tohoto zákona rozumí peněžité plnění, které zákon označuje jako daň, clo nebo poplatek, peněžité plnění, pokud zákon stanoví, že se při jeho správě postupuje podle tohoto zákona, peněžité plnění v rámci dělené správy. Daň zahrnuje rovněž daňový odpočet, daňovou ztrátu nebo jiný způsob zdanění a příslušenství daně. Příslušenstvím daně se rozumějí úroky, penále, pokuty a náklady řízení, jsou-li ukládány nebo vznikají-li podle daňového zákona. Úroky, penále a pokuta za opožděné tvrzení daně sledují osud daně.

2.12 Trestní zákoník

Trestní zákoník je v České republice platný zákoník trestního práva hmotného přijatý Parlamentem České republiky. Zákon č. 40/2009 Sb. upravuje v hlavě VI: Trestné činy hospodářské, které se týkají podnikání. V Díle 2: se zaměřuje na Trestné činy daňové, poplatkové a devizové.

V §§ 240 – 247 se zabývá

§ 240 Zkrácením daně, poplatku a podobné povinné platby

§ 241 Neodvedením daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby

§ 242 Zvláštní ustanovení o účinné lítosti

§ 243 Nesplněním oznamovací povinnosti v daňovém řízení

§ 244 Porušením předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení zboží

§ 245 Paděláním a pozměněním předmětů k označení zboží pro daňové účely a předmětů dokazujících splnění poplatkové povinnosti

§ 246 Paděláním a pozměnění známek

§ 247 Ohrožením devizového hospodářství

2.12.1 Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby

Kdo ve větším rozsahu zkrátí daň, clo, pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na úrazové pojištění, pojistné na zdravotní pojištění, poplatek nebo jinou podobnou povinnou platbu anebo vyláká výhodu na některé z těchto povinných plateb, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti.

Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li trestný čin nejméně se dvěma osobami, poruší-li k usnadnění takového činu úřední uzávěru, nebo spáchá-li takový čin ve značném rozsahu.

Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li trestný čin ve velkém rozsahu, nebo spáchá-li čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.

2.12.2 Neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby

Kdo ve větším rozsahu nesplní jako zaměstnavatel nebo plátce svoji zákonnou povinnost odvést za zaměstnance nebo jinou osobu daň, pojistné na důchodové spoření, pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti nebo pojistné na zdravotní pojištění, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, získá-li činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

2.12.3 Zvláštní ustanovení o účinné lítosti

Trestní odpovědnost za trestný čin neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby (§ 241) zaniká, jestliže pachatel svou povinnost dodatečně splnil dříve, než soud prvního stupně počal vylašovat rozsudek.

2.12.4 Nesplnění oznamovací povinnosti v daňovém řízení

Kdo nesplní svoji zákonnou oznamovací povinnost vůči správci daně, a ohrozí tak ve větším rozsahu řádné a včasné stanovení daně jinému nebo její vymáhání od jiného, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

Odnětím svobody na jeden rok až čtyři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin ve značném rozsahu.

2.12.5 Porušení předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení zboží

Kdo s nálepkami, kontrolními páskami nebo jinými předměty k označení zboží pro daňové účely nakládá v rozporu s jiným právním předpisem v úmyslu způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch, nebo kdo v rozporu s jiným právním předpisem dováží, skladuje, přepravuje nebo uvádí do oběhu zboží bez nálepek, kontrolních pásek nebo jiných předmětů k jeho označení pro daňové účely, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin nejméně se dvěma osobami, nebo získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, získá-li činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

2.12.6 Padělání a pozměnění předmětů k označení zboží pro daňové účely a předmětů dokazujících splnění poplatkové povinnosti

Kdo padělá nebo pozmění nálepky, kontrolní pásy nebo jiné předměty k označení zboží pro daňové účely anebo předměty vydávané orgánem veřejné moci nebo jím zmocněnou právnickou osobou jako doklad o splnění poplatkové povinnosti v úmyslu způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch, nebo kdo takové nálepky, pásy nebo předměty uvádí do oběhu nebo jich užije jako pravých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin ve značném rozsahu, nebo získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, získá-li činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

2.12.7 Padělání a pozměnění známek

Kdo padělá nebo pozmění poštovní nebo kolkové známky v úmyslu způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch, nebo kdo takové známky úmyslně uvádí do oběhu nebo jich užije jako pravých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin ve značném rozsahu, nebo získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, získá-li činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

2.12.8 Porušení zákazů v době nouzového stavu v devizovém hospodářství

Kdo v době nouzového stavu v devizovém hospodářství poruší zákazy, které jsou stanoveny devizovým zákonem pro nouzový stav v devizovém hospodářství a vztahují se na vyhlášený nouzový stav, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až šest let, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.

Poznámka vydavatele

Publikace je informativního charakteru, v souladu s právním stavem k 30.04.2022. Použití informací v ní obsažených by v konkrétních situacích měla předcházet analýza aktuálního právního stavu v době prováděných činností.

Autoři ani vydavatel nenesou odpovědnost za důsledky použití obsahu publikace.

Zdrojem práva v České republice jsou pouze texty zveřejněné v Úředním věstníku Evropské unie (<http://eur-lex.europa.eu>) a Sbírce zákonů České republiky.

Text je součástí publikace Informační balíčky Legislativní podmínky podnikání v České republice a v Polsku, aktuální daňové předpisy, pracovní právo v roce 2022

Vydavatel	
Okresní hospodářská komora v Jablonci nad Nisou Jiráskova 9, 466 01 Jablonec nad Nisou www.ohkjablonec.cz www.podnikanivpolsku.cz info@ohkjablonec.cz T: + 420 483 346 000	Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego SA 58–500 Jelenia Góra, ul. 1 Maja 27 www.karr.pl www.podnikanivpolsku.cz biuro@karr.pl T: + 48 75 75 27 500
ISBN 978–80–270–4336–1	ISBN 978–83–939860–9–5